

*Shared Experience
Споделен опит*

УСПЕШНИ СЪПКИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯТА НА УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ НУЖДИ

**Неделчо Неделчев
Степа Тунчева**
СОУ „Бачо Киро“ – Павликени

В СОУ „Бачо Киро“ гр, Павликени през учебната 2012/2013 година се обучаваха 25 ученици със специални образователни потребности, които бяха разпределени в две групи за ресурсно подпомагане. През този период в училището се реализира проект „Интеграция без граници“, в партньорство със Сдружение „Надежда – ЦРД“ от София. Сред дейностите му бяха създаването и функционирането на клубни форми, в които се обучаваха ученици със и без СОП, реализирането на индивидуални програми за развитие и редица дейности с интеграционен характер.

Работата по съставянето на индивидуалните програми на учениците със специални образователни потребности в нашето училище започна със серия от проучвания на екип от външни специалисти – логопед и психолози, които направиха реална преценка на индивидуалните нужди от обучение в двете групи на ресурсно подпомагане в СОУ „Бачо Киро“ град Павликени. Бе определен и координатор на образователната програма на децата със специални потребности, който се грижеше усилията на всички участници в процеса на образование (родители, учители, ресурсен учител, класен ръководител) да вървят в една посока.

Едва след като се постигна пълен синхрон между родителите и специалистите по елементите на индивидуалните програми, пристъпихме към изпълнението им. През цялата учебна година се провеждаха регулярни работни срещи за оценка на постигнатите резултати между основните участници – учители, родители и специалисти, чрез активна модерация на координатора на индивидуалните програми. Индивидуалните срещи с класни ръководители и учители за обсъждане на интересите на учениците се превърнаха в най-честа практика за идентифициране на ключови моменти и за оценка на работата им.

Редовно бяха проследявани постиженията и беше правен анализ на типични затруднения в учебната дейност. Учениците бяха подпомагани в изграждането на взаимоотношения на доверие и сътрудничество, на умения за общуване, на социални компетентности и ангажираност. Реализирани бяха посещения на учебни часове за наблюдение на учебната дейност, както и редица проучвания върху продуктите от учебната дейност в края на учебните срокове.

Благодарение на активната подкрепа на педагогическата колегия се постигна планиране с учителите специалисти и на допълнителни дейности, в които да бъдат включени децата със специални образователни потребности. Учителите бяха консултирани за прилагане на по-интерактивни и адаптирани методи на обучение, които поставят ученика със специални образователни потребности в активна позиция.

Особено внимание се отдели на работата с родителите. Направено беше обстойно психологическо консултиране на родителите относно интересите и способностите на детето. През учебната година беше реализирана подкрепа на родителите чрез семейно и профилирано психологическо консултиране, провеждане на обучения в базисни социални и поведенчески умения, умения за активно родителство и други.

Успехът на този подход се корени в поддържането на лични отношения и доверителни връзки едновременно с детето и с неговите родители, като проект „Интеграция без граници“ спомогна да се оптимизира именно този процес.

За пръв път бяха активно включени в процеса на образователна интеграция и ръководителите на полуинтернатните групи в училище, като се разшири тематичният обхват на програмата им за поддържащата квалификация, която се провежда в СОУ „Бачо Киро“.

През учебната година бяха организирани регулярни работни срещи между ресурсни учители и учители от общообразователната подготовка, за обсъждане на развитието на учениците и необходимостта от въвеждането на нови педагогически практики.

В рамките на проект „Интеграция без граници“ бяха създадени ученически клубове „Музикален театър“ и „Спорт“. През цялата учебна година ученици със и без специални образователни потребности успяха не само да спортуват заедно, а и да наблюдават екранизации на български и чужди приказки, да разиграват учебни сценарии и да се упражняват в публично говорене и сценично представяне, в съчетаване на слово с музика.

На патронния празник на училището се състоя основното представяне на учениците от клуб „Музикален театър“, за което те проведоха многобройни репетиции. Препълненият салон на читалище „Братство – 1884“ доказва, че интересът към това, което предстои да се види, е огромен. Малките актьори поведоха зрителите на чудно пътешествие из мъдрия свят на българските народни приказки. Безкрайна беше радостта на учениците със специални образователни потребности, които заедно със своите връстници „извадиха рязката“ и ни припомниха, че „трудът краси човека“ и че неволята ще ни помогне, когато изпаднем в беда.

Разбира се, едни от най-атрактивните дейности по проекта бяха спортните занимания в клуб „Спорт“, в които взеха участие много ученици, но най-интересно беше за тези със специални потребности. Те имаха възможност да се опознаят взаимно, да натрупат двигателни умения в сложни състезателни игри и да изпитат собствената си толерантност в отборните игри. В края на проектните дейности премериха сили в турнир на открито отбори от СОУ „Бачо Киро“, Павликени и СОУ „Ангел Каралийчев“, Стражица, също участници в проект „Интеграция без граници“, който се превърна в общ спортен празник за всички. С помощта на проекта бяха осигурени спортни екипи и пособия за участниците – волейболни и футболни топки и други.

На 13 май, който беше определен за неучебен ден, се проведоха две интеграционни екскурзии с учебна цел – до Етъра и Боженци за учениците от прогимназиален етап и до Дряново и Трявна за учениците от гимназиален етап. Екскурзиите се проведоха с цел засилване на интеграционния ефект в работата с учениците със специални образователни потребности. В тях взеха участие всички участници от клубовете „Музикален театър“ и „Спорт“ заедно с техните ръководители.

От 19 до 24 юни в туристическата местност „Беклемето“ край Троян се проведе ученически лагер за 18 участници от клубовете и дейностите, реализирани до момента по проект „Интеграция без граници“. Туристически комплекс „Беклемето“ е разположен в една от най-красивите части на Национален парк „Централен Балкан“ и на разстояние 20 км от Троян по прохода Троян – Кърнаре. Учениците присъстваха на лекция на тема „Балканът и неговите диви животни“, както и на лекция „Ориентиране в планината“ с компаси и карти.

Имаха възможност да приложат наученото в разходка с водач-лектор в гората, да участват в състезание по ориентиране, стрелба с лък по мишени и игри на въжен парк. Организиран бяха посещения на „Карцов бук“ и пикник в гората. Голям интерес предизвикаха курсът по грънчарство и работата с грънчарско колело. Учениците от СОУ „Бачо Киро“ имаха възможност да представят драматизации благодарение на уменията, придобити в рамките на театралния клуб.

Натрупаният опит по проектните дейности показва, че структурираните дейности в рамките на индивидуална програма на ученика допринасят за приоритизиране на задачите и обективно отчитане на постигнатите резултати. Позволява да се работи с всички членове на училищната общност – останалите ученици, учители, класни ръководители и родители. Провеждането на регулярни работни срещи има отношение към постепенното повишаване на чувствителността на учителите срещу някои дискриминационни практики. Консултирането на учителите ги насърчи към прилагане на по-интерактивни и адаптирани методи на обучение, които поставят ученика със специални образователни потребности в активна позиция.

Създаването на ученически клубове изигра благоприятна роля най-вече с това, че позволи групите да бъдат със смесен състав както по възраст и пол, така и на ученици със специални потребности и ученици без такива. То спомогна участниците да обменят опит, да се учат един от друг. В напълно безопасна и несанкционираща обстановка те се забавляваха и учеха как да живеят заедно.

Можем да направим заключението, че всички дейности по изработването и реализирането на индивидуални програми на учениците със специални образователни потребности в масовите училища е необходимо да се ръководят от специалист психолог, който да изпълнява ролята на координатор на образователната програма на ниво училище. Важно е това да е човек, който добре познава особеностите на детето, семейството и училището. Това е голямо предимство при широкия възрастов обхват на участниците в групите и многоаспектността на задачите, които изискват адекватна намеса и решение.

Може да се окаже, че бъдещето е в индивидуализираното допълнително обучение на учениците със специални образователни потребности, но и в реализацията на допълнителни и интеграционни извънкласните форми на обучение. Отсъствието им от живота на децата със СОП ги лишава от богатството на положителни емоционални преживявания и разнообразните възможности за обогатяване на интересите, за пълноценно и педагогически ефективно възпитание и развитие.

SUCCESS STEPS FOR INTEGRATION OF PUPILS SEN

✉ **Mr. Nedelcho Nedelchev**
Mrs. Stela Tuncheva
Secondary school “Bacho Kiro”
Pavlikeni, Bulgaria
E-mail: n_nedelchev@abv.bg